

Conf. univ. dr. NOREL NEAGU
Dr. DANIELA DEDIU
Universitatea „ROMÂNNO-AMERICANĂ”

**Cooperarea judiciară internațională
în materie penală
(Teorie și practică judiciară)**

Ediția a II-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic
București
-2021-

Cuprins

Abrevieri.....	5
Cuvânt-înainte	7
TITLUL I. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND COOPERAREA JUDICIARĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE PENALĂ.....	9
<i>Secțiunea I. Introducere. Importanța și necesitatea cooperării judiciare internaționale în materie penală</i>	<i>9</i>
<i>Secțiunea a II-a. Principiile cooperării judiciare internaționale în materie penală.....</i>	<i>11</i>
2.1. Preeminența dreptului internațional.....	11
2.2. Respectarea intereselor fundamentale ale României	11
2.3. Curtoazia internațională și reciprocitatea.....	12
2.4. Recunoașterea hotărârilor străine și încrederea reciprocă.....	12
2.5. Aut dedere, aut iudicare	12
2.6. Principiul specialității	13
2.7. Principiul <i>non bis in idem</i>	13
2.7.1. Noțiunea de „aceleași fapte”	13
2.7.2. Noțiunea de „hotărâre definitivă”	15
2.7.3. Noțiunea de „executare”	16
2.7.4. Conceptul de „proceduri penale”	17
2.7.5. Introducerea unei noi condiții – „proporționalitatea”	21
2.8. Principiul confidențialității	24
<i>Secțiunea a III-a. Formele cooperării judiciare internaționale în materie penală</i>	<i>24</i>
3.1. Extrădarea	24
3.2. Predarea în baza unui mandat european de arestare	25
3.3. Transferul de proceduri în materie penală	25
3.4. Recunoașterea și executarea hotărârilor.....	25
3.5. Transferarea persoanelor condamnate	25
3.6. Asistența judiciară în materie penală	25
3.7. Alte forme de cooperare judiciară în materie penală.....	26
<i>Secțiunea a IV-a. Mic dicționar de termeni în materia cooperării judiciare internaționale penale</i>	<i>26</i>
<i>Secțiunea a V-a. Aspecte comune privind cooperarea judiciară în materie penală.....</i>	<i>27</i>
5.1. Competența	27
5.2. Autoritățile centrale române	28
5.3. Transmiterea cererii de cooperare.....	28
5.3.1. Transmiterea directă	28
5.3.2. Alte modalități de transmitere a cererilor	29
5.4. Limbile utilizate	29
5.5. Computarea arestării	30
5.6. Cheltuieli.....	32
5.7. Remiterea de obiecte și bunuri.....	33

TITLUL II. EXTRĂDAREA	34
Capitolul I. INTRODUCERE	34
<i>Secțiunea I. Scurt istoric</i>	34
<i>Secțiunea a II-a. Definiție. Natură juridică</i>	35
<i>Secțiunea a III-a. Clasificare</i>	36
<i>Secțiunea a IV-a. Aplicare</i>	37
Capitolul II. EXTRĂDAREA PASIVĂ	39
<i>Secțiunea I. Condiții de acordare a extrădării</i>	39
1.1. Condiții referitoare la persoană.....	39
1.2. Condiții referitoare la infracțiune.....	44
1.3. Condiții referitoare la pedeapsă	45
1.4. Condiții referitoare la procedură.....	46
1.5. Motive obligatorii de refuz ale extrădării	46
1.6. Motive facultative de refuz ale extrădării	48
<i>Secțiunea a II-a. Procedura extrădării pasive</i>	48
2.1. Condiții de formă.....	48
2.2. Competența	49
2.2.1. Autoritatea centrală.....	49
2.2.1.1. Atribuții	49
2.2.1.2. Examenul de regularitate internațională.....	50
2.2.1.3. Concursul de cereri.....	50
2.2.1.4. Reprezentarea statului solicitant.....	51
2.2.2. Instanța competentă	51
2.2.3. Parchetul competent	51
2.2.4. Organul de executare competent	51
2.3. Măsuri preventive	52
2.3.1. Reținerea în vederea extrădării	52
2.3.2. Arestarea provizorie de urgență.....	52
2.3.2.1. Cuprinsul cererii.....	52
2.3.2.2. Transmiterea cererii.....	53
2.3.2.3. Procedura de judecată. Încetarea măsurii	53
2.3.3. Arestarea provizorie în vederea extrădării.....	53
2.3.3.1. Identificarea persoanei	53
2.3.3.2. Sesizarea instanței	53
2.3.3.3. Dispunerea măsurii. Durata	54
2.3.3.4. Verificarea îndeplinirii condițiilor.....	55
2.3.3.5. Încetarea măsurii	55
2.3.3.6. Particularități privind eficiența măsurii	55
2.4. Judecarea cauzei.....	55
2.4.1. Procedura la curtea de apel.....	55
2.4.2. Extrădarea voluntară.....	56
2.4.3. Extrădarea simplificată	56
2.4.4. Opoziția la extrădare a persoanei extrădabile	56
2.4.5. Administrarea probelor.....	57
2.4.6. Informații suplimentare	57

2.4.7. Soluționarea cauzei.....	57
2.4.7.1. Soluții posibile	57
2.4.7.2. Analiza temeiniciei urmării sau condamnării.....	58
2.4.7.3. Admiterea cererii.....	58
2.4.7.4. Respingerea cererii.....	59
2.5. Căi de atac.....	59
2.5.1. Căi de atac împotriva măsurilor preventive.....	59
2.5.2. Căi de atac pe fond	59
2.5.2.1. Declararea contestației	59
2.5.2.2. Efectele contestației	60
2.5.2.3. Judecarea contestației și comunicarea hotărârii	60
2.5.2.4. Contestația împotriva altor soluții	60
2.6. Punerea în executare a hotărârii	60
2.6.1. Predarea extrădatului	60
2.6.2. Termene pentru predarea extrădatului.....	61
2.6.3. Predarea amânată.....	61
2.6.3.1. Cazuri de amânare.....	61
2.6.3.2. Predare efectivă.....	61
2.6.4. Predarea temporară sau sub condiție	62
2.6.5. Tranzitul	63
2.6.5.1. Tranzitul rezidenților și nerezidenților	63
2.6.5.2. Documente necesare.....	63
2.6.5.3. Competența luării hotărârii	63
2.6.5.4. Tranzit aerian	63
2.6.6. Fuga extrădatului.....	63
2.6.7. Reextrădarea către un stat terț	64
Capitolul III. EXTRĂDAREA ACTIVĂ.....	65
<i>Secțiunea I. Condiții de solicitare a extrădării</i>	<i>65</i>
<i>Secțiunea a II-a. Procedura extrădării active.....</i>	<i>65</i>
2.1. Competența	65
2.1.1. Autoritatea centrală	65
2.1.2. Instanța competentă	65
2.1.3. Parchetul competent	66
2.1.4. Organul de executare competent	66
2.2. Procedura solicitării extrădării.....	66
2.2.1. Darea în urmărire internațională.....	66
2.2.2. Identificarea locației persoanei extrădabile	68
2.2.3. Judecarea cererii. Soluția instanței	68
2.2.4. Căi de atac	69
2.2.4.1. Contestația.....	69
2.2.4.2. Revizuirea	69
2.2.5. Trimiterea și retragerea cererii de extrădare.....	70
2.2.5.1. Transmiterea cererii	70
2.2.5.2. Transmiterea informațiilor suplimentare la cererea statului solicitat	70

2.2.5.3. Retragerea cererii de extrădare.....	70
2.2.6. Rejudecarea persoanei extrădate.....	71
2.2.7. Reextrădarea către România.....	72
2.3. Punerea în executare a hotărârii.....	72
2.3.1. Preluarea extrădatului.....	72
2.3.2. Primirea extrădatului.....	73
2.3.3. Comunicarea soluției.....	73
2.3.4. Regula specialității.....	73
2.3.5. Extrădarea sub condiție.....	74
TITLUL III. MANDATUL EUROPEAN DE ARESTARE.....	75
Capitolul I. INTRODUCERE.....	75
<i>Secțiunea I. Scurt istoric.....</i>	<i>75</i>
<i>Secțiunea a II-a. Mandatul european de arestare. Definiție. Diferența față de extrădare.....</i>	<i>76</i>
2.1. Necesitatea adoptării.....	76
2.2. Definiție. Aplicare.....	77
2.2.1. Definiție.....	77
2.2.2. Relația cu alte instrumente juridice.....	78
2.2.3. Dispoziții tranzitorii.....	78
2.3. Diferența față de extrădare.....	79
<i>Secțiunea a III-a. Aspecte constituționale privind mandatul european de arestare.....</i>	<i>80</i>
3.1. Probleme constituționale la nivel național.....	81
3.1.1. Germania.....	81
3.1.2. Polonia.....	83
3.1.3. Cipru.....	84
3.1.4. Cehia.....	85
3.2. Probleme constituționale în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene.....	85
3.2.1. Adoptarea deciziei-cadru.....	86
3.2.2. Principiul legalității.....	87
3.2.3. Principiul egalității și nediscriminării.....	88
Capitolul II. EXECUTAREA MANDATULUI EUROPEAN DE ARESTARE.....	90
<i>Secțiunea I. Condiții de executare.....</i>	<i>90</i>
1.1. Autoritățile române competente.....	90
1.2. Limbile oficiale și suportarea cheltuielilor.....	90
1.3. Fapte care dau loc la predare.....	91
1.4. Condiții speciale.....	93
1.5. Motive obligatorii de refuz al executării.....	94
1.6. Motive facultative de refuz al executării.....	95
<i>Secțiunea a II-a. Procedura executării mandatului european de arestare.....</i>	<i>101</i>
2.1. Proceduri prealabile.....	101
2.1.1. Verificarea traducerii.....	101
2.1.2. Verificarea informațiilor cuprinse în mandat.....	101

2.2. Măsuri preventive	102
2.2.1. Reținerea persoanei solicitate	102
2.2.2. Reținerea și arestarea persoanei solicitate în caz de urgență	102
2.3. Soluțiile parchetului	104
2.3.1. Transmiterea cauzei și clasarea	104
2.3.2. Solicitarea informațiilor în cazul unei proceduri pe rol în România împotriva persoanei solicitate	104
2.3.3. Sesizarea curții de apel în vederea arestării și predării persoanei solicitate	105
2.4. Procedura de judecată privind executarea mandatului european de arestare	105
2.4.1. Verificarea identității și informarea persoanei solicitate	105
2.4.2. Poziția persoanei solicitate	106
2.4.2.1. Predare voluntară	106
2.4.2.2. Opoziția la predare	106
2.4.3. Dispunerea măsurilor preventive	107
2.4.3.1. Dispunerea măsurilor	107
2.4.3.2. Drepturile persoanei arestate în baza unui mandat european de arestare	108
2.4.4. Soluțiile instanței	109
2.4.4.1. Solicitarea de informații sau garanții suplimentare	109
2.4.4.2. Sesizarea Curții Constituționale	110
2.4.4.3. Recunoașterea hotărârii străine	110
2.4.4.4. Respingerea cererii	111
2.4.4.5. Predarea temporară sau luarea declarației persoanei solicitate	113
2.4.4.6. Predarea de bunuri	115
2.4.4.7. Soluționarea concursului de cereri	115
2.4.4.8. Admiterea cererii și executarea mandatului	116
2.4.4.9. Predarea amânată	116
2.4.5. Căi de atac	118
2.4.6. Termene de judecată	119
2.5. Predarea persoanei solicitate	119
2.5.1. Procedura predării	119
2.5.2. Regula specialității	120
2.5.3. Tranzitul	122
2.5.4. Predarea ulterioară	122
2.5.5. Predarea ulterioară unei extrădări	123
2.5.6. Extrădarea ulterioară unei predări	124
2.5.7. Imunități și privilegii	124
Capitolul III. EMITEREA MANDATULUI EUROPEAN DE ARESTARE	125
<i>Secțiunea I. Condiții de emitere</i>	<i>125</i>
1.1. Autoritățile române competente	125
1.2. Conținutul și forma mandatului european de arestare	127
1.3. Condiții de emitere	128
1.4. Registrul de evidență a mandatelor europene de arestare	130

<i>Secțiunea a II-a. Procedura emiterii mandatului european de arestare</i>	130
2.1. Soluția instanței.....	130
2.1.1. Transmiterea de informații	131
2.1.2. Solicitarea transferului temporar sau audierii persoanei solicitate în timpul executării mandatului european de arestare	132
2.1.3. Garanții	133
2.1.3.1. Rejudecarea persoanei predate	133
2.1.3.2. Garanția transferării persoanei predate.....	134
2.1.4. Retragera mandatului european de arestare	134
2.2. Transmiterea mandatului european de arestare.....	134
2.3. Aducerea în țară a persoanei solicitate.....	135
2.4. Predarea temporară	136
2.5. Regula specialității.....	136
2.6. Extrădarea ulterioară.....	137
TITLUL IV. TRANSFERUL PROCEDURILOR PENALE	138
<i>Secțiunea I. Aspecte introductive</i>	138
1.1. Necesitatea adoptării	138
1.2. Cadrul juridic	139
<i>Secțiunea a II-a. Cererea de transfer a procedurii penale</i>	139
2.1. Schimbul de informații și consultările cu autoritățile judiciare străine.....	139
2.2. Condiții	140
2.3. Procedura	141
2.3.1. Competența.....	141
2.3.2. Soluția instanței	141
2.3.3. Căi de atac	142
2.3.4. Efectele încheierii	142
2.3.5. Formularea cererii.....	142
2.3.6. Transmiterea dosarului cauzei	142
2.4. Transmiterea cererii	142
2.5. Efectele transferului	143
2.6. Plângerea persoanei vătămate	143
<i>Secțiunea a III-a. Preluarea urmăririi sau a procedurii penale</i>	144
3.1. Cererea de preluare a procedurii penale.....	144
3.1.1. Transmiterea cererii	144
3.1.2. Soluționarea cererii.....	144
3.1.3. Efectele admiterii cererii	144
3.1.4. Inițierea procedurilor penale la sesizarea autorităților unui stat străin	145
3.1.5. Respingerea cererii de preluare sau inițiere a procedurilor penale	145
3.1.6. Revocarea acceptării cererii și restituirea cauzei.....	145
<i>Secțiunea a IV-a. Dispoziții pentru punerea în practică a Convenției din 19 iunie 1990 de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune</i>	146
4.1. Aplicarea principiului <i>non bis in idem</i>	146

TITLUL V. RECUNOAȘTEREA ȘI EXECUTAREA HOTĂRĂRIILOR JUDECĂTOREȘTI, A ORDONANTELOR PENALE ȘI A ACTELOR JUDICIARE ÎN RELAȚIA CU STATELE TERȚE.....	147
<i>Secțiunea I. Aspecte introductive</i>	147
1.1. Necesitatea adoptării.....	147
1.2. Cadrul juridic	148
<i>Secțiunea a II-a. Dispoziții generale</i>	149
2.1. Domeniul de aplicare și înțelesul unor termeni sau expresii	149
2.1.1. Domeniul de aplicare.....	149
2.1.2. Înțelesul unor termeni sau expresii.....	150
2.2. Competența autorităților române	150
2.3. Înscrișuri și informații.....	153
2.4. Legea care guvernează executarea și efectele transferării executării pedepsei	154
<i>Secțiunea a III-a. Transferarea persoanelor condamnate, deținute de state terțe, în vederea executării pedepsei sau a măsurii privative de libertate într-un penitenciar sau unitate sanitară din România</i>	155
3.1. Măsuri premergătoare sesizării instanței	155
3.2. Durata și obiectul procedurii de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine.....	156
3.2.1. Instanța competentă și durata procedurii	156
3.2.2. Obiectul procedurii de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine.....	156
3.2.3. Soluțiile instanței	156
3.2.4. Căi de atac. Durata procedurii	159
3.2.5. Punerea în executare.....	159
3.3. Condiții pentru recunoașterea și executarea hotărârii judecătorești străine.....	160
3.4. Motive de refuz.....	160
<i>Secțiunea a IV-a. Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine, în cazul în care persoana condamnată se află în România</i>	162
4.1. Procedura de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine și luarea măsurilor preventive	162
4.2. Notificarea hotărârii judecătorești străine și contestația persoanei condamnate	163
<i>Secțiunea a V-a. Proceduri speciale de recunoaștere și executare</i>	164
5.1. Recunoașterea și punerea în executare a sancțiunilor de drept penal și administrative aplicate de organele judiciare străine și a cheltuielilor judiciare	164
5.2. Recunoașterea și punerea în executare a hotărârilor străine de confiscare	165
5.3. Recunoașterea hotărârilor judecătorești străine, în vederea producerii de alte efecte decât cel al executării în regim de detenție a pedepsei, precum și a altor acte judiciare emise de autoritățile străine.....	166
<i>Secțiunea a VI-a. Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și a altor acte procedurale emise de autoritățile judiciare române</i>	167
6.1. Transferarea din România în alte state a persoanelor condamnate, aflate în executarea, în regim de detenție, a unor pedepse sau măsuri privative de libertate	167

6.1.1. Condiții pentru transferarea în statul de executare a persoanelor deținute în penitenciarele sau unitățile medicale din România.....	167
6.1.2. Procedura prealabilă	169
6.1.3. Procedura judiciară.....	170
6.2. Recunoașterea și executarea, pe teritoriul altor state, a hotărârilor judecătorești și a altor acte procedurale emise de autoritățile judiciare române	170
6.2.1. Delegarea executării pedepsei detențiunii pe viață sau a închisorii ori a măsurii privative de libertate	170
6.2.2. Punerea în executare a altor dispoziții penale din hotărârea judecătorească, precum și a altor acte procedurale emise de autoritățile judiciare române	171

TITLUL VI. RECUNOAȘTEREA RECIPROCĂ A HOTĂRÂRILOR JUDECĂTOREȘTI CARE IMPUN PEDEPSE SAU MĂSURI PRIVATIVE DE LIBERTATE ÎN SCOPUL EXECUTĂRII LOR ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ.....	172
<i>Secțiunea I. Aspecte introductive</i>	<i>172</i>
1.1. Cadrul legal.....	172
1.2. Necesitatea reglementării.....	173
<i>Secțiunea a II-a. Dispoziții generale</i>	<i>174</i>
2.1. Domeniul de aplicare	174
2.2. Competența autorităților române	175
2.2.1. Competența autorităților judiciare române	175
2.2.2. Competența autorităților administrative române	175
2.3. Legea care guvernează executarea	176
2.4. Tranzitarea	178
2.5. Transferarea, sub escortă, a persoanei condamnate	179
2.6. Consecințele transferării persoanei condamnate.....	179
2.7. Cheltuielile.....	180
<i>Secțiunea a III-a. Punerea în executare pe teritoriul României a pedepselor sau măsurilor privative de libertate aplicate de instanțele altor state ale Uniunii Europene</i>	<i>180</i>
3.1. Dispoziții comune	180
3.1.1. Condiții generale.....	180
3.1.2. Motive de nerecunoaștere și neexecutare	180
3.1.3. Atribuțiile Ministerului Justiției	182
<i>Secțiunea a IV-a. Transferarea persoanelor condamnate, deținute în alte state membre ale Uniunii Europene, în vederea executării pedepsei sau a măsurii privative de libertate într-un penitenciar sau unitate sanitară din România.....</i>	<i>183</i>
4.1. Măsuri premergătoare sesizării instanței.....	183
4.2. Durata și obiectul procedurii judiciare de recunoaștere și punerea în executare a hotărârii judecătorești.....	184
4.2.1. Durata procedurii.....	184

4.2.2. Obiectul procedurii.....	184
4.2.3. Soluțiile instanței.....	184
4.2.4. Căi de atac	186
4.2.5. Punerea în executare.....	186
4.3. Condiții speciale de recunoaștere și executare a hotărârii judecătorești străine.....	187
4.4. Executarea hotărârii judecătorești străine ca efect a unui mandat european de arestare	189
4.5. Regula specialității.....	190
4.5.1. Condiții pentru aplicarea regulii specialității.....	190
4.5.2. Procedura de solicitare a consimțământului statului emitent	190
<i>Secțiunea a V-a. Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în alte state membre ale Uniunii Europene, în cazul în care persoana condamnată se află în România</i>	191
5.1. Măsurile premergătoare.....	191
5.2. Procedura de recunoaștere și executare a pedepsei sau măsurii privative de libertate	192
5.3. Măsurile preventive luate anterior transmiterii hotărârii judecătorești și a certificatului.....	193
5.4. Obligații în legătură cu informare statului emitent	194
5.5. Schimbări în executare pedepsei sau măsurii privative de libertate	194
<i>Secțiunea a VI-a. Recunoașterea și executarea în alte state membre ale Uniunii Europene a hotărârilor judecătorești române prin care au fost aplicate pedepse privative de libertate</i>	195
6.1. Transferarea persoanelor condamnate deținute într-un penitenciar sau unitate medicală din România, în vederea executării pedepsei în alte state membre ale Uniunii Europene	195
6.1.1. Atribuțiile Ministerului Justiției	195
6.1.2. Consultarea statului de executare	195
6.1.3. Condițiile pentru transmiterea, în vederea executării, a hotărârilor judecătorești române.....	196
6.1.4. Procedura în fața judecătorului delegat pentru executarea pedepselor privative de libertate.....	197
6.1.5. Recunoașterea parțială și adaptarea pedepsei în statul de executare	199
6.1.6. Transferarea, sub escortă, a persoanei condamnate din România în statul de executare	200
6.2. Punerea în executare a pedepsei detențiunii pe viață sau a închisorii ori a măsurii privative de libertate, atunci când persoanele condamnate nu se află pe teritoriul României.....	200
6.2.1. Condiții pentru transmiterea hotărârii judecătorești române	200
6.2.2. Atribuțiile instanței de executare.....	201

TITLUL VII. RECUNOAȘTEREA ȘI EXECUTAREA ÎN RELAȚIA CU STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE A HOTĂRÂRILOR JUDECĂTOREȘTI PRIN CARE AU FOST DISPUSE SANȚIUNI SAU MĂSURI PENALE NEPRIVATIVE DE LIBERTATE	203
--	-----

Capitolul I. RECUNOAȘTEREA RECIPROCĂ A DECIZIILOR PRIVIND MĂSURILE DE SUPRAVEGHERE JUDICIARĂ CA MĂSURĂ ALTERNATIVĂ LA ARESTAREA PREVENTIVĂ	203
---	-----

<i>Secțiunea I. Aspecte introductive</i>	203
--	-----

1.1. Necesitatea reglementării	203
--------------------------------------	-----

1.2. Cadrul juridic	204
---------------------------	-----

<i>Secțiunea a II-a. Dispoziții generale</i>	205
--	-----

2.1. Domeniul de aplicare	205
---------------------------------	-----

2.2. Definiții	205
----------------------	-----

2.3. Competența autorităților române	206
--	-----

2.4. Luarea, modificarea, înlocuirea sau încetarea măsurilor de supraveghere	206
--	-----

<i>Secțiunea a III-a. Supravegherea de către autoritățile altor state membre ale Uniunii Europene a respectării obligațiilor stabilite de organele judiciare române</i>	207
---	-----

3.1. Consultarea autorităților statului de executare	207
--	-----

3.2. Durata măsurilor de supraveghere	207
---	-----

3.3. Transmiterea certificatului și a actului judiciar prin care s-a luat măsura de supraveghere	208
--	-----

3.4. Retragerea certificatului transmis statului de executare	208
---	-----

3.5. Supravegherea respectării obligațiilor ce îi revin persoanei supravegheate	209
---	-----

3.6. Efectele încălcării măsurii de supraveghere	209
--	-----

3.7. Ascultarea persoanei supravegheate	210
---	-----

<i>Secțiunea a IV-a. Supravegherea de către autoritățile române a respectării obligațiilor stabilite de alte state membre ale Uniunii Europene</i>	210
--	-----

4.1. Atribuțiile autorităților române competente să primească certificatele emise de alte state membre	210
--	-----

4.2. Condiții pentru recunoașterea actului prin care statul emitent a luat măsura de supraveghere	211
---	-----

4.3. Proceduri judiciare prealabile	212
---	-----

4.4. Recunoașterea, în faza de urmărire penală, a actului prin care statul emitent a luat măsura supravegheții	213
--	-----

4.5. Recunoașterea, în faza de judecată, a actului prin care s-a luat măsura supravegheții	214
--	-----

4.6. Supravegherea de către autoritățile române a respectării de către persoana supravegheată a obligațiilor care îi revin	215
--	-----

Capitolul II. RECUNOAȘTEREA RECIPROCĂ A HOTĂRÂRILOR JUDECĂTOREȘTI ȘI A DECIZIILOR DE PROBAȚIUNE ÎN VEDEREA SUPRAVEGHERII MĂSURILOR DE PROBAȚIUNE ȘI A SANȚIUNILOR ALTERNATIVE	216
--	-----

<i>Secțiunea I. Aspecte introductive</i>	216
--	-----

1.1. Necesitatea reglementării	216
--------------------------------------	-----

1.2. Cadrul juridic	217
<i>Secțiunea a II-a. Dispoziții generale</i>	218
2.1. Domeniul de aplicare	218
2.2. Înțelesul unor termeni sau expresii	218
2.3. Competența	219
<i>Secțiunea a III-a. Recunoașterea hotărârilor judecătorești și a deciziilor de probațiune care stabilesc măsuri de probațiune sau sancțiuni alternative date de către instanțele sau autoritățile altor state membre ale Uniunii Europene, în scopul executării lor în România</i>	219
3.1. Condiții generale.....	219
3.2. Măsurile de probațiune și sancțiunile alternative.....	220
3.3. Motive de refuz al recunoașterii și executării hotărârii judecătorești	222
3.4. Înscrișuri și informații necesare recunoașterii și executării hotărârii judecătorești	222
3.5. Măsuri premergătoare	223
3.6. Admiterea în principiu.....	223
3.7. Procedura de recunoaștere a hotărârii judecătorești.....	224
3.8. Durata procedurii	224
3.9. Decizii ale instanței de judecată.....	225
3.10. Adaptarea măsurilor de probațiune sau a sancțiunilor alternative	225
3.11. Recunoașterea și executarea parțială	226
3.12. Executarea măsurilor de probațiune sau a sancțiunilor alternative.....	227
3.13. Executarea măsurilor de probațiune sau a sancțiunilor alternative cu asumarea deciziilor subsecvente	227
3.14. Executarea măsurilor de probațiune sau a sancțiunilor alternative fără asumarea deciziilor subsecvente	228
3.15. Încetarea supravegherii	228
3.16. Comunicarea dintre instanța de executare din România și autoritățile competente din statul emitent și păstrarea evidenței.....	229
<i>Secțiunea a IV-a. Recunoașterea hotărârilor judecătorești care stabilesc măsuri de probațiune sau sancțiuni alternative date în România în scopul executării lor în alte state membre ale Uniunii Europene</i>	229
4.1. Condiții pentru solicitarea recunoașterii hotărârii judecătorești	229
4.2. Inițierea procedurii de solicitare a recunoașterii hotărârii judecătorești	230
4.3. Transmiterea certificatului și a hotărârii judecătorești.....	231
4.4. Solicitarea și transmiterea de informații	231
4.5. Retragerea certificatului transmis statului de executare	232
4.6. Efectele recunoașterii hotărârilor judecătorești de către statul de executare	232
4.7. Executarea măsurilor de probațiune cu asumarea deciziilor subsecvente de către statul de executare	232
4.8. Executarea măsurilor de probațiune fără asumarea deciziilor subsecvente de către statul de executare	233
4.9. Redobândirea competenței de supraveghere a executării măsurilor de probațiune	233

4.10. Comunicarea dintre instanța de executare din România și autoritățile competente din statul de executare și păstrarea evidenței.....	234
---	-----

TITLUL VIII. ASISTENȚA JUDICIARĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE PENALĂ.....235

Capitolul I. INTRODUCERE.....235

<i>Secțiunea I. Noțiune</i>	235
-----------------------------------	-----

<i>Secțiunea a II-a. Cadrul juridic</i>	236
---	-----

Capitolul II. FORMELE ASISTENȚEI JUDICIARE INTERNAȚIONALE ÎN MATERIE PENALĂ.....238

<i>Secțiunea I. Dispoziții generale.....</i>	238
--	-----

1.1. Obiectul asistenței judiciare	238
--	-----

1.2. Conținutul general al cererii de asistență judiciară și actele anexate acesteia.....	238
---	-----

1.3. Principiul specialității	238
-------------------------------------	-----

<i>Secțiunea a II-a. Formele asistenței judiciare internaționale.....</i>	239
---	-----

2.1. Comisia rogatorie internațională.....	239
--	-----

2.1.1. Obiectul comisiei rogatorii	239
--	-----

2.1.2. Data și locul comisiei rogatorii.....	239
--	-----

2.1.3. Ridicarea de obiecte și înscrisuri și efectuarea perchezițiilor.....	240
---	-----

2.1.4. Remiterea obiectelor și dosarelor	240
--	-----

2.1.5. Interceptarea și înregistrarea convorbirilor și comunicărilor.....	241
---	-----

2.1.6. Identificarea produselor și instrumentelor infracțiunii	241
--	-----

2.1.7. Comunicarea actelor de procedură	242
---	-----

2.1.7.1. Comunicarea și dovada comunicării	242
--	-----

2.1.7.2. Termenul necesar comunicării	243
---	-----

2.1.7.3. Comunicarea prin poștă a actelor de procedură	243
--	-----

2.1.7.4. Comunicarea de înscrisuri și date.....	243
---	-----

2.2. Audierile prin videoconferință.....	243
--	-----

2.2.1. Cererea de asistență judiciară	243
---	-----

2.2.2. Informații suplimentare	243
--------------------------------------	-----

2.2.3. Reguli de procedură.....	244
---------------------------------	-----

2.2.4. Audierea suspectilor sau inculpaților.....	244
---	-----

2.2.5. Cheltuieli	244
-------------------------	-----

2.3. Transmiterea informațiilor. Transmiterea spontană de informații	245
--	-----

2.3.1. Transmiterea informațiilor.....	245
--	-----

2.3.1.1. Autoritatea română competentă.....	245
---	-----

2.3.2. Transmiterea spontană de informații	245
--	-----

2.4. Livrări supravegheate.....	245
---------------------------------	-----

2.5. Utilizarea investigatorilor sub acoperire	245
--	-----

2.6. Echipele comune de anchetă.....	246
--------------------------------------	-----

2.6.1. Condiții pentru crearea echipei	246
--	-----

2.6.2. Componența echipei. Competențele membrilor echipei.....	246
--	-----

2.6.3. Folosirea informațiilor obținute.....	247
--	-----

2.7. Supravegherea transfrontalieră	247
---	-----

2.7.1. Supravegherea transfrontalieră în caz de urgență.....	248
2.7.1.1. Condiții.....	248
2.7.1.2. Infrațiuni pentru care se poate dispune supravegherea.....	248
2.7.2. Condițiile desfășurării supravegherii.....	249
2.8. Înfățișarea martorilor sau experților	249
2.8.1. Nivelul cheltuielilor.....	249
2.8.2. Neprezentarea martorului sau expertului.....	250
2.8.3. Refuzul de a depune mărturie.....	250
2.8.4. Imunități	250
2.9. Transferul temporar al persoanelor deținute pe teritoriul statului solicitant....	251
2.9.1. Situații generatoare ale transferului.....	251
2.9.2. Competența.....	251
2.9.3. Soluția instanței	252
2.9.4. Motive de refuz ale transferării	252
2.9.5. Procedura predării	252
2.9.6. Tranzitul	252
2.10. Transferul temporar al persoanelor deținute pe teritoriul statului solicitat....	253
Capitolul III. ASISTENȚA JUDICIARĂ ÎNTRE STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE. ORDINUL DE INDISPONIBILIZARE.....	254
<i>Secțiunea I. Dispoziții generale</i>	<i>254</i>
1.1. Înțelesul unor termeni sau expresii	254
1.2. Obiectul reglementării	255
1.3. Certificatul	255
1.4. Autorități competente	256
1.5. Domeniul de aplicare.....	256
<i>Secțiunea a II-a. Procedura de emitere și transmitere a ordinelor de indisponibilizare.....</i>	<i>258</i>
2.1. Emiterea și transmiterea ordinelor de indisponibilizare	258
2.1.1. Transmitere directă. Documente însoțitoare.....	258
2.1.2. Alte modalități de transmitere	258
2.1.3. Revocarea ordinului de indisponibilizare.....	258
2.1.4. Despăgubiri	259
<i>Secțiunea a III-a. Procedura de executare de către autoritățile române a ordinelor de indisponibilizare.....</i>	<i>259</i>
3.1. Dispoziții comune.....	259
3.2. Măsuri premergătoare.....	259
3.3. Recunoașterea și executarea în faza de urmărire penală.....	260
3.4. Recunoașterea și executarea în faza de judecată.....	260
3.5. Durata indisponibilizării și regimul ulterior al bunului indisponibilizat.....	261
3.6. Motive de nerecunoaștere sau de neexecutare	261
3.7. Motive de amânare a executării	262
3.8. Rambursare.....	263
Capitolul IV. ASISTENȚA JUDICIARĂ ÎNTRE STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE. ORDINUL DE CONFISCARE.....	264
<i>Secțiunea I. Dispoziții generale</i>	<i>264</i>

1.1. Definiții	264
1.1.1. Ordin de confiscare.....	265
1.1.2. Bun	265
1.1.3. Produsul unei infracțiuni	265
1.1.4. Bunuri culturale	265
1.1.5. Stat emitent	266
1.1.6. Stat de executare.....	266
1.1.7. Decizie-cadru.....	266
1.2. Ordinul de confiscare și certificatul	266
1.3. Autorități române competente.....	267
1.4. Domeniul de aplicare	267
1.4.1. Excepție de la aplicarea dublei incriminări	267
1.4.2. Cerința dublei incriminări.....	268
1.5. Amnistia, grațierea și revizuirea ordinelor de confiscare.....	268
<i>Secțiunea a II-a. Procedura de transmitere de către autoritățile române a</i>	
<i>ordinelor de confiscare și a certificatului</i>	<i>269</i>
2.1. Transmiterea ordinelor de confiscare și a certificatului	269
2.2. Determinarea statului membru competent să execute ordinul de	
confiscare	269
2.3. Transmiterea unui ordin de confiscare către unul sau mai multe state de	
executare	270
2.4. Efectele transmiterii unui ordin de confiscare	270
2.5. Încetarea executării confiscării	271
<i>Secțiunea a III-a. Procedura de executare de către autoritățile române a</i>	
<i>ordinelor de confiscare</i>	<i>271</i>
3.1. Măsuri premergătoare	271
3.2. Reguli cu privire la recunoașterea și executarea ordinelor de confiscare	271
3.3. Legea aplicabilă	272
3.4. Confiscarea în cazuri speciale.....	272
3.5. Motive de nerecunoaștere sau neexecutare.....	272
3.6. Amânarea executării ordinului de confiscare.....	274
3.7. Ordine multiple de confiscare	274
3.8. Dispunerea de bunurile confiscate	274
3.9. Informații privind rezultatul executării	275
3.10. Despăgubiri	275
3.11. Rambursare	275
Capitolul V. ASISTENȚA JUDICIARĂ ÎNTRE STATELE MEMBRE ALE	
UNIUNII EUROPENE. RECUNOAȘTEREA RECIPROCĂ A	
SANȚIUNILOR PECUNIARE	276
<i>Secțiunea I. Dispoziții generale.....</i>	<i>276</i>
1.1. Definiții	276
1.1.1. Hotărâre	276
1.1.2. Stat emitent	276
1.1.3. Stat de executare.....	276
1.1.4. Decizia-cadru.....	277

1.2. Autorități competente	277
1.3. Condiții privind punerea în executare a unor sancțiuni pecuniare.....	277
<i>Secțiunea a II-a. Procedura de transmitere a hotărârii.....</i>	<i>279</i>
2.1. Transmiterea hotărârii.....	279
2.2. Încetarea executării	279
2.3. Consecințele transmiterii unei hotărâri	279
2.4. Limbile folosite.....	280
<i>Secțiunea a III-a. Procedura de executare a hotărârii</i>	<i>280</i>
3.1. Domeniul de aplicare	280
3.2. Recunoașterea și executarea hotărârilor.....	281
3.3. Motivele de nerecunoaștere și neexecutare.....	282
3.3.1. Motive obligatorii de nerecunoaștere sau neexecutare.....	282
3.3.2. Motive facultative de nerecunoaștere sau neexecutare.....	283
3.4. Stabilirea sumei de plată.....	284
3.5. Legea care guvernează executarea.....	284
3.6. Înlocuirea pedepsei pecuniare.....	285
3.7. Amnistia, grațierea și revizuirea	285
3.8. Încetarea executării	285
3.9. Destinația fondurilor obținute din executarea hotărârilor și cheltuielile.....	285
3.10. Informare	286
Capitolul VI. ASISTENȚA JUDICIARĂ ÎNTRE STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE. ORDINUL EUROPEAN DE ANCHETĂ	287
<i>Secțiunea I. Aspecte introductive</i>	<i>287</i>
1.1. Necesitatea reglementării.....	287
1.2. Cadrul juridic	288
<i>Secțiunea a II-a. Dispoziții generale.....</i>	<i>289</i>
2.1. Noțiune și domeniu de aplicare	289
2.2. Definiții.....	290
2.3. Tipurile de proceduri în cadrul cărora poate fi emis ordinul european de anchetă	291
2.4. Autoritățile competente române pentru emiterea și executarea unui ordin european de anchetă.....	291
2.5. Căi de atac.....	292
2.6. Confidențialitatea.....	292
2.7. Cheltuieli.....	293
<i>Secțiunea a III-a. Procedura de emitere și transmitere a ordinului european de anchetă</i>	<i>293</i>
3.1. Emiterea și transmiterea ordinului european de anchetă de către autoritățile române	293
3.2. Ordinul european de anchetă cu referire la un ordin precedent	294
<i>Secțiunea a IV-a. Procedura de recunoaștere și executare a ordinului european de anchetă</i>	<i>295</i>
4.1. Recunoașterea și executarea de către autoritățile române a unui ordin european de anchetă.....	295
4.2. Recurgerea la măsuri de anchetă alternative.....	296

4.3. Motive de nerecunoaștere și neexecutare.....	297
4.4. Termene pentru recunoaștere și executare	299
4.5. Transferul mijloacelor de probă.....	299
4.6. Temeiuri pentru amânarea recunoașterii și executării	300
4.7. Obligația de informare	300
<i>Secțiunea a V-a. Dispoziții speciale</i>	<i>301</i>
5.1. Transferul temporar către statul emitent al persoanelor supuse unei măsurii privative de libertate în scopul ducerii la îndeplinire a unei măsuri de anchetă	301
5.2. Transferul temporar către statul de executare al persoanelor supuse unei măsurii privative de libertate în scopul ducerii la îndeplinire a unei măsuri de anchetă	302
5.3. Audierea prin videoconferință	302
5.4. Informații privind conturile bancare și alte conturi deținute în instituții de credit ori alte entități financiare	303
5.5. Informații privind operațiunile bancare și alte operațiuni financiare.....	304
5.6. Măsuri de anchetă care presupun colectarea de probe în timp real, în mod continuu și într-o anumită perioadă de timp	304
5.7. Desfășurarea unor anchete de către investigatori sub acoperire	304
5.8. Interceptarea telecomunicațiilor cu asistență tehnică din partea unui alt stat membru.....	305
5.9. Notificarea statelor membre în care se află subiectul interceptării și cărora nu li se solicită asistență tehnică	306
5.10. Măsuri provizorii	306
Capitolul VII. ASISTENȚA JUDICIARĂ ÎNTRE STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE. APLICAREA CONVENȚIILOR DE COOPERARE	308
<i>Secțiunea I. Convenția din 19 iunie 1990 de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune.....</i>	<i>308</i>
1.1. Acordarea asistenței	308
1.2. Asistența în materie de taxe și accize.....	308
1.3. Percheziții și sechestre	309
1.4. Transmiterea actelor de procedură prin poștă	309
1.5. Supravegherea transfrontalieră	310
1.5.1. Condiții de efectuare.....	310
1.5.2. Răspunderea agenților străini	310
<i>Secțiunea a II-a. Convenția din 29 mai 2000 privind asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene.....</i>	<i>311</i>
2.1. Informații privind conturile bancare	311
2.2. Informații privind operațiunile bancare	312
2.3. Supravegherea tranzacțiilor bancare	312
2.4. Confidențialitatea și secretul bancar	313
2.4.1. Confidențialitatea.....	313
2.4.2. Secretul bancar	313
2.5. Cereri suplimentare	313

2.5.1. Obligația de a informa	313
2.5.2. Completarea cererii suplimentare	313
2.6. Comunicarea deciziilor de refuz	313
2.7. Autorități centrale	313
Anexa 1. Convenția din 13 decembrie 1957	315
Protocolul din 15 octombrie 1975	325
Protocolul din 17 martie 1978	328
Anexa 2. Convenția din 15 mai 1972	332
Anexa 3. Convenția din 28 mai 1970 privind valoarea internațională a hotărârilor represive	345
Anexa 4. Convenția din 21 martie 1983	365
Protocolul din 18 decembrie 1997	374
Anexa 5. Convenția din 20 aprilie 1959	378
Protocolul din 17 martie 1978	387
Protocolul din 8 noiembrie 2001	391
Bibliografie	409

CUVÂNT-ÎNAINTE

Dezvoltarea fără precedent a relațiilor internaționale în societatea contemporană a fost însoțită de o creștere, de asemenea fără precedent, a criminalității internaționale prin proliferarea unor forme ale criminalității organizate pe teritoriul mai multor state.

Progresul tehnico-științific înregistrat, precum și extinderea procesului de democratizare la nivel internațional, a creat posibilitatea mișcării cu ușurință a persoanelor și mărfurilor, conducând implicit la dezvoltarea societății umane în ansamblul său. Efectul indiscutabil benefic, pentru întreaga umanitate, a creat însă și posibilitatea unei largi proliferări a fenomenului criminalității la nivel mondial.

Pericolul tot mai accentuat determinat de creșterea criminalității transnaționale, necesitatea prevenirii și combaterii cu mai multă eficiență într-un cadru organizat la nivel mondial, a determinat adoptarea unor instrumente regionale sau mondiale care să unifice eforturile statelor lumii în stoparea proliferării criminalității transnaționale.

A apărut treptat nevoia cooperării între state pentru predarea sau primirea persoanelor care au săvârșit infracțiuni pe teritoriul unui stat, refugiindu-se apoi în alt stat în vederea evitării urmăririi penale, judecății sau executării pedepsei. De asemenea, condamnarea unei persoane într-un stat, urmată de executarea pedepsei în statul al cărei resortisant este, implică cu necesitate cooperarea între cele două state pentru recunoașterea hotărârii străine și punerea în executare a acesteia. În vederea justei soluționări a unei cauze cu elemente de extraneitate, sunt necesare și alte metode de cooperare judiciară, cum ar fi indisponibilizarea ori confiscarea bunurilor care au servit la săvârșirea infracțiunii ori a produsului acesteia, bunuri care se află pe teritoriul altui stat, transmiterea unor obiecte ce constituie mijloace de probă, ascultarea unor martori sau experți care se regăsesc în alt stat decât în cel în care se desfășoară procesul penal, constituirea unor echipe comune de anchetă în vederea soluționării unor cauze cu caracter transnațional.

Cooperarea judiciară internațională în materie penală, reglementată prin Legea nr. 302/2004, constituie o provocare de maximă actualitate în domeniul dreptului, atât datorită importanței, cât și complexității pe care le implică, cu consecințe pe plan național și internațional.

Acestea sunt doar câteva din motivele care au determinat elaborarea cursului de față. Cursul de cooperare judiciară în materie penală este destinat în principal studenților de la cursurile de zi, precum și celor care urmează învățământul universitar deschis la distanță, fiind în același timp un instrument util pentru practicieni.

În elaborarea cursului am ținut seama nu numai de lucrările juridice fundamentale în materia cooperării judiciare internaționale în materie penală, dar și de impactul produs în practica judiciară de unele soluții adoptate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Curtea Constituțională, precum și Înalta Curte de Casație și Justiție în recursurile în interesul legii sau hotărârile prelabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, subliniindu-se necesitatea interpretării prevederilor legale vizate în spiritul acestor hotărâri.

Prin întregul său conținut, cursul are menirea de a contribui la înțelegerea și aplicarea corectă a dispozițiilor Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, la interpretarea lor unitară, la găsirea soluțiilor corespunzătoare pentru diversele situații care inevitabil apar în practica judiciară.

Autorii

Titlul I

CONSIDERAȚII GENERALE

PRIVIND COOPERAREA JUDICIARĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE PENALĂ

Secțiunea I

Introducere. Importanța și necesitatea cooperării judiciare internaționale în materie penală

Secolul XX a fost secolul unei dezvoltări nemiintâlnite a civilizației, a progresului științei, tehnicii, a biomedicinei. Este un secol care va fi asociat fără îndoială și cu drepturile omului, care devenite o normă a culturii și civilizației universale. Societatea internațională le-a transformat într-o cerință a democrației, considerându-le valori supreme ocrotite de omenire. Drepturile omului au căpătat nu numai dimensiuni de ordin constituțional, dar au intrat în catalogul valorilor ocrotite pe plan internațional. Totuși, paradoxal, cu toate că drepturile omului niciodată nu au fost așa de puternic glorificate ca în secolul ce tocmai s-a încheiat, ele au fost mai mult ca oricând încălcate în mod drastic. În secolul al XX-lea au avut loc cele mai oribile războaie, s-au înregistrat genociduri la o scară inimaginabilă. În istoria secolului care tocmai s-a sfârșit, s-au înscris războaie totale, masacre și măceluri, deportări, epurări după criteriile de rasă, criteriile etnice, de clasă, au avut loc discriminări ale minorităților etc.

Dezvoltarea fără precedent a relațiilor internaționale în societatea contemporană a fost însoțită de o creștere, de asemenea fără precedent, a criminalității internaționale prin proliferarea unor forme ale criminalității organizate pe teritoriul mai multor state¹. Progresul tehnico-științific înregistrat, precum și extinderea procesului de democratizare la nivel internațional, a creat posibilitatea mișcării cu ușurință a persoanelor și mărfurilor, conducând implicit la dezvoltarea societății umane în ansamblul său. Efectul indiscutabil benefic, pentru întreaga umanitate, a creat însă și posibilitatea unei largi proliferări a fenomenului criminalității la nivel mondial.

Pericolul tot mai accentuat determinat de creșterea criminalității transnaționale, necesitatea prevenirii și combaterii acesteia cu mai multă eficiență într-un cadru organizat la nivel mondial, a determinat adoptarea unor instrumente regionale sau mondiale care să unifice eforturile statelor lumii în stoparea proliferării criminalității transnaționale².

Crima organizată, din ce în ce mai activă, cu multiplele ei forme de manifestare, a inclus treptat în grupurile sale societăți cu capital privat sau de stat, multinaționale, oameni politici sau chiar persoane din structurile statale. Deschiderea granițelor, în special la nivelul Uniunii Europene, prin crearea spațiului Schengen, oferă o nouă dimensiune

¹ Bulai (2007), p. 120.

² Boroi (2008), p. 2.

criminalității transnaționale, care nu mai este ținută astfel de granițe sau bariere. În acest context, aceleași granițe sau bariere trebuie îndepărtate de o manieră sau alta din calea organelor judiciare chemate să ancheteze, judece, condamne sau să pună în executare hotărâri în cauze cu caracter transnațional.

A apărut treptat nevoia cooperării între state pentru predarea sau primirea persoanelor care au săvârșit infracțiuni pe teritoriul unui stat, refugiindu-se apoi în alt stat în vederea evitării urmării penale, judecării sau executării pedepsei. De asemenea, condamnarea unei persoane într-un stat, urmată de executarea pedepsei în statul al cărei resortisant este, implică cu necesitate cooperarea între cele două state pentru recunoașterea hotărârii străine și punerea în executare a acesteia. În vederea justei soluționări a unei cauze cu elemente de extraneitate, sunt necesare alte metode de cooperare, cum ar fi: indisponibilizarea ori confiscarea bunurilor care au servit la săvârșirea infracțiunii ori a produsului acesteia, bunuri care se află pe teritoriul altui stat; transmiterea unor obiecte ce constituie mijloace de probă; ascultarea unor martori sau experți care se regăsesc în alt stat decât în cel în care se desfășoară procesul penal; constituirea unor echipe comune de anchetă în vederea soluționării unor cauze cu caracter transnațional.

Cooperarea judiciară internațională în materie penală, reglementată prin Legea nr. 302/2004, constituie o provocare de maximă actualitate în domeniul dreptului, atât datorită importanței, cât și complexității pe care le implică, cu consecințe pe plan național și internațional.

Cooperarea judiciară în materie penală reprezintă un sistem deschis de principii și reguli a cărui funcționalitate este puternic influențată de conduita a doi actori naționali importanți chemați să pună în executare ordinea juridică internațională astfel creată: legiuitorul național și magistratul.

Cooperarea judiciară în materie penală nu este numai unul din pilonii fundamentali ai Uniunii Europene, ci creează astăzi, chiar și în afara spațiului de libertate, securitate și justiție, contextul unei cunoașteri aprofundate a sistemelor de drept ale statelor implicate. Totodată, ea subliniază faptul că încrederea și deschiderea pe care, în baza principiului cooperării loiale și a obligațiilor asumate la nivelul Uniunii Europene și în plan internațional, statele trebuie să o acorde unele altora, nu sunt întotdeauna manifestate pe deplin.

Cooperarea internațională în materie penală, care inițial avea un caracter exclusiv interguvernamental, asistența judiciară internațională, în sens larg, fiind solicitată sau acordată de sau prin intermediul autorităților executive, a căpătat în zilele noastre noi dimensiuni și valențe. Dacă la nivel global, cooperarea în domeniul penal rămâne, în general, cantonată în formalism, în Europa, și mai cu seamă la nivelul Uniunii Europene, deși încă guvernată preponderent de instrumente interguvernamentale, vorbim, după 1999, de cooperare judiciară, iar noile instrumente juridice, bazate pe principiile recunoașterii și încrederii reciproce, reglementează forme de cooperare directă între autorități judiciare, într-un spațiu judiciar comun¹.

¹ Radu (2008), p. 19.

Secțiunea a II-a

Principiile cooperării judiciare internaționale în materie penală

Cooperarea judiciară internațională în materie penală se bazează în principal pe următoarele principii fundamentale:

- preeminența dreptului internațional;
- protejarea intereselor fundamentale ale României;
- curtoazia internațională și reciprocitatea;
- recunoașterea hotărârilor străine și încrederea reciprocă;
- *aut dedere, aut iudicare*;
- principiul specialității;
- principiul *non bis in idem*;
- principiul confidențialității.

2.1. Preeminența dreptului internațional

Acest principiu este menționat în Legea nr. 302/2004, unde se precizează că prevederile acesteia se aplică în baza și pentru executarea normelor interesând cooperarea judiciară în materie penală, cuprinse în instrumentele juridice internaționale la care România este parte, pe care le completează în situațiile nereglementate.

De asemenea, cooperarea cu un tribunal penal internațional sau o organizație internațională publică, în conformitate cu dispozițiile în materie ale unor instrumente internaționale speciale, cum sunt statutele tribunalelor penale internaționale, se examinează printr-o procedură legală distinctă, prevederile legii privind cooperarea judiciară internațională în materie penală putând fi aplicate în mod corespunzător, în completare, dacă este necesar.

2.2. Respectarea intereselor fundamentale ale României

Cooperarea judiciară internațională în materie penală este obligatorie, în temeiul tratatelor și convențiilor internaționale și bilaterale încheiate de țara noastră, dar există și limite ale cooperării.

Astfel, aplicarea dispozițiilor privind cooperarea judiciară internațională în materie penală este subordonată protecției intereselor de suveranitate, securitate, ordine publică și a altor interese ale României, definite prin Constituție. Aceasta înseamnă că, ori de câte ori, în cadrul unei activități de cooperare judiciară internațională în materie penală, vor fi puse în pericol valorile menționate mai sus, activitatea de cooperare în sine nu se va realiza, chiar dacă sunt îndeplinite toate celelalte condiții. De altfel, suveranitatea, securitatea și ordinea publică internă reprezintă valori fundamentale ale statului de drept, recunoscute ca atare și în alte documente internaționale și aplicate de către toate statele lumii în relațiile lor.